

Leto I

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, Novi trg št. 4/II

ZBOR

Štev. 1

Naročnina: letno Din 24.—
polletno " 12.—
četrtletno " 6.—

Izhaja vsak drugi četrtek

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA ZBOR

Dimitrije Ljotić:

Branilcem demokracije

Mnogi kričaji, ohranjeni zaradi napak preteklih šestih let in osvobodeni od političnega južnega vetra, ki sedaj piha, nas napadajo kot nasprotnike demokracije.

Nekateri od njih so naivni, toda iskreni oboževalci parlamentarne in liberalne demokracije, ki ne vidijo, da je ni mogoče braniti.

Drugi so brezvestni demagogi, ki dobro vedo, kaj hočejo in da, če napadajo nas in našo tezo, naravnost rušijo edino obrambo ljudskega dostojanstva, svobode in pravice.

Obema skupinama kričavev hočemo odgovoriti.

Parlamentarna in liberalna demokracija predstavljata sistem, ki je tesno zvezan z gospodarskim sistemom liberalnega kapitalizma. Le-ta pa je poleg nespornih koristi, katere je prinesel svetu, prišel v pretežak položaj. Liberalno-kapitalistični sistem je spraval svet v taka protislovja, da se iz njih danes ne more več izveliči cel in neokrnjen. Njegove osnovne misli: pustiti stvari, da gredo kakor same hočejo — danes ne morejo braniti niti najbolj goreči poborniki liberalnega gospodarstva, zato se mora ta osnovna misel v vsem svetu opuščati, ker so gospodarska nasprotja tako ostra, da grozijo porušiti ves družabni red, ki se nanje naslanja.

To je prisililo Sev. Ameriške Države — kot državo najmanj omejevanega liberalnega kapitalizma — da z navdušenjem sprejme največje gospodarske revolucije Rooseveltove, kateri je 2. avg. 1933 uvedel sistem dirigiranega kapitalizma.

Vlade vseh držav so danes torej primorane upravljati in voditi gospodarsko življenje ljudstva. Toda vodstvo tako kompliciranih odnosov, kot jih prinaša gospodarsko življenje, zahteva svobodnejše roke, več pooblastil, kot pa so jih imele vlade pred nastopom te velike krize liberalnega kapitalizma. Zato je jasno, da politični sistem liberalnega kapitalizma — to pa je liberalna in parlamentarna demokracija — ne more biti dober za vse čase, najmanj pa za današnji čas, ko je očitno, da se liberalni kapitalizem sam ne bo mogel obdržati in obraniti.

Zato ne bo pretrpel velikih sprememb samo parlamentarizem, temveč tudi sama liberalna demokracija (te stvari niso vedno združene kot n. pr. v Sev. Ameriki, ki je liberalno-demokratska, ni pa tudi parlamentarna država).

Naj se nihče ne jezi na nas, če tako govorimo, ker nam ni do tega, da bi koga dražili. Te vrste smo izpisali iz velike knjige življenja, nismo jih izvili iz trte.

Parlamentarizem kot krona liberalne demokracije pa si ni samo prikrajšal svojega življenja zaradi krize liberalno-kapitalističnega sistema — temveč prinaša neodvisno od tega kot politični sistem kalj nerada in neodgovornosti, zaradi teh pa svoje lastno propadanje.

On je mogel dobro funkcionirati samo v tistih državah, kjer so ga podpirale močne politične stranke, kjer je imel faktično oblast nesporni voditelj — diktator. Ako pa tega predpogoja ni bilo, je parlamentarizem moral predstavljati sliko razsula države in družbe, čeprav mu morda v prejšnjih časih gospodarska kriza z druge strani še ni kopala groba. To pa zaradi tega, ker predstavlja parlamentarizem prav za prav zavozlano oblast, s tem pa tudi nered in neodgovornost.

Parlament bi po svoji naravi moral izdelovati zakone in nadzirati delo vlade. Med tem pa se je v parlamentarizmu tega odrekel za skledo leče, pridržal si je le pravico, da bi njegovi člani mogli neovirano omejevati upravno oblast pa

ta način, da bi ti stvarno vršili oblast v svojih krajih. Zato pa se poslanci navadno ne zanimajo za delo v skupščini, pač pa za delo upravne oblasti. Zato je v skupščini zakon to, kar hoče vlada — in zato se v ministrstvih dela to, kar hoče poslanec. Zato so skupščine brez moči, a vlade omejene v svojem delu — zato ni odgovornosti.

Državi pa sta potrebna sposoben in samostojen parlament in pa odločna ter močna vlada. Samo tak parlament in taka vlada moreta izvršiti svojo nalogo.

Mi torej nismo proti parlamentu, čeprav smo proti parlamentarizmu. Nasprotno — hočemo tak parlament, ki bo dejanski in dostojen izraz pravih in živih narodnih sil, sposoben za izražanje splošne volje, ki bo mogel prisiliti druge državne oblasti k spoštovanju zakona v okvirju izražene splošne resne volje. To pa je mogoče le, če se v celoti izvede taka družabna in državna ureditev, kot jo predvideva »Zbor« v svojih »Temeljnih načelih« in v »Smernicah«.

Liberalna demokracija stoji na stališču, da so ljudje enaki in svobodni. Ta je vzela tisto, kar bi moralo biti, kot da že obstoja — odtod izvirajo njene zablode in njene napake.

Toda mi vemo in vsakdo to ve, da je zelo malo resnično svobodnih ljudi in da so samo taki ljudje med seboj približno enaki.

Biti svoboden, pomeni biti neodvisen — toda, koliko je resnično neodvisnih ljudi? Zato je liberalna demokracija ob času svoje največje ekspanzivnosti prepovedala vsa združenja (leta 1791) kot nasprotna svobodi in enakosti ljudi — izvzemi seveda svoje politične klube. Po njenem mišljenju naj človek kot svobodna in enaka edinca izkaže z glasovanjem svojo voljo, pri čemur naj bo glas Petrov enake vrednosti kot glas Pavlov. To pa je povzročilo same motnje v teh združenjih. In tako smo danes — ko se je to pretirano naziranje iz l. 1791 zavrglo — ostali samo pri ljudskem telesu kot edinem sredstvu za izvolitev narodovih izbrancev.

Zato, ker mi vemo, da dejansko niso vsi ljudje niti enaki, niti svobodni (in mi obžalujemo, da niso!), zato zavzemamo stališče, da se volitve ne morejo naslanjati samo na splošno in enako volilno pravico — marveč mora biti vse to popravljeno in izpopolnjeno z udeležbo ljudskih stanov (namesto liberalno-političnih strank) pri ljudskem odločevanju.

To je naš odgovor tistim naivnim, toda dobrohotnim našim nasprotnikom, ki obožujejo liberalno in parlamentarno demokracijo.

Čeprav je njihova naivnost velika, moramo priznati, da je tudi njihova dobrohotnost velika. Zato upamo, da bodo z njeno pomočjo razumeli in nas tedaj ne bodo mogli več napadati kot nasprotnike ljudskih interesov.

Drugačen pa je naš odgovor tistim brezvestnim demagogom, ki vse do sedaj navedeno vedo tako dobro kot mi in, ki bi bili — če bi jim to šlo v račun — še mnogo ostrejši v kritiki liberalne in parlamentarne demokracije. Zanje ni nobena skrivnost, da se morata liberalna demokracija in parlamentarizem definitivno vreči iz svojega piedestala. Oni pa so ciniki, ki se prav sedaj poslužujejo liberalne demokracije, zato, da bi ji čimprej zavili vrat. Da pa bi jo čimprej zadušili — za to jim je potrebna svoboda!

Med njimi in nami je vprav spor za nasledstvo...

Mi ne želimo menjati temeljev ljudske družbe. Želimo ohraniti maksimum ljudske svobode, dostojanstva in pravi-

ce — to pa potom rodbine, privatne inicijative in privatne lastnine — oni pa tega nočejo!

Iz primerov smo se naučili, da moramo odklanjati vsako diktaturo kot izhod iz nadlog liberalnega kapitalizma ter liberalne in parlamentarne demokracije — pa najsi bi to bila boljševidna ali kaka druga diktatura, ki ne bi hotela računati s tistimi temeljnimi vrednostmi, katere hočemo prav mi ohraniti.

Iz vseh teh razlogov ugotavljamo:

Če se pod »demokracijo« razume taka oblika vladavine, ki je osnovana na eni strani samo na splošni in enaki volilni pravici, na drugi strani pa tudi na parlamentarizmu — tedaj odkrito priznavamo, da smo proti taki demokraciji. Proti smo, ker ne brani zadostno pravih ljudskih interesov, ker omogoča in se naslanja na volilne falzifikate, s katerimi ustvarja parlamente in vlade manjše vrednosti. Proti smo, ker povzroča zmedo v oblasti, s tem pa nered in neodgovornost, s katerima država spet ne more izvršiti svoje dolžnosti napram ljudskim interesom. Proti pa smo tudi zato, ker se taka demokracija ne more obdržati; če bi mi tudi bili njeni pristaši, bi se zrušila, ker se tudi njena gospodarska podlaga, to je liberalno-kapitalistično gospodarstvo ne more obdržati.

Štednja v narodnem gospodarstvu

V zadnjih letih čujemo često, da se v gospodarstvu držav zmanjšanje gotovih izdatkov utemeljuje s štednjo, ki je potrebna z ozirom na slabe gospodarske razmere. Nastane vprašanje, v katerih panogah narodnega gospodarstva je štednja priporočljiva in koristna in v katerih ne in kako daleč sme iti.

Izdatki v narodnem gospodarstvu se delijo v take, ki se potrošijo v notranjosti države in v take izven države. Za slednje veljajo vobče tista pravila in načela, kakor v vsakem zasebnem gospodarstvu. Radi tega ne bo treba posebej poudarjati, da mora stremeti vsaka država za tem, da doseže v prometu z drugimi državami aktivno trgovinsko in plačilno bilanco. Tu je štednja brez dvoma na mestu in je celo dolžnost države, da prepreči na eni strani s svojo carinsko politiko uvoz blaga, katero se lahko doma pridobiva in izdeluje, event. tudi luksuznega blaga, na drugi strani pa, da podpira in pospešuje domačo obrt in industrijo z dotacijami, subvencijami, davčnimi in prometnimi olajšavami ter izvoznimi premijami in da daje celo pobudo za nastanek industrije, ki bi imela izglede na uspeh. Taki izdatki v notranjosti države se visoko obrestujejo v gospodarstvu, ker doprinejajo znatno k izboljšanju trgovinske in s tem plačilne bilance.

Že iz teh kratkih razmotrivanj sledi, da princip štednje v notranjosti države ni in ne more biti vedno odločilen, marveč, da se mora često umakniti drugim, važnejšim nalogam države. Če hoče ta svojo nalogo uspešno vršiti, potrebuje za to sredstev, ki jih dobiva ponajveč le iz dajatev svojih državljanov. Je tedaj v njenem eminentnem interesu, da si ustvari, ali da vsaj ne ovira gospodarskega napredka davkoplačevalcev. Velja pač isto za državo, kakor za vsakega gospodarja, da mora skrbeti za kravo, ki mu daje mleko.

Kakšne izdatke pa ima država v notranjem poslovanju, pri katerih od njih se sme štediti in kdaj? Razločevati pa je pri tem izdatke države za stvarne in za osebne potrebe. Stvarne potrebe so tiste telesne stvari, katere potrebuje država za izvrševanje svojih nalog. Če pa te stvari sama pridobiva ali izdeluje, so pa njeni stvarni izdatki oni zneski, katere potroši za nabavo orodja, strojev, stavb itd., ki so potrebni za pridobiva-

Eni, ki nam ugovarjajo, so dobrohotni in iskreni. Prosimo jih, da razmislijo o tem kar smo povedali. Naj razumejo, da so te stvari nespremenljive in da je po vsem svetu danes odprto samo vprašanje, kateri sistem naj zamenja liberalno in parlamentarno demokracijo ter liberalno-kapitalistično gospodarstvo.

Prav nič nam ne koristi, da se oklepamo besede demokracija kot pijanec plota — ko je čisto jasno, da je demokracija samo privid in samoprevara.

Pridite vsi iskreni in dobrohotni, da vidimo, kaj naj zamenja tisto, kar se potaplja. Pomagajte nam ustvariti tak sistem, v katerem bo interes ljudske celote najvišji zakon, da pa bo v njem vseeno ohranjen maksimum ljudskega dostojanstva, svobode in pravice.

Ako vi iskreni in dobrohotni tega ne storite — potem ste slepi pomagači tistih drugih naših nasprotnikov, tistih ciničnih in neiskrenih »branilcev« demokracije, ki vedo tako kot mi, da se demokracija ne more obdržati, ki pa se poslužujejo vprav svobode in demokracije, da bi ju čimprej zadušili in zamenjali s sistemom, v katerem naj bi propadli vsi vekovni temelji ljudske družbe, skupaj z njimi pa tudi vse vrednote kot: dostojanstvo, svoboda in pravica, katere bi pa prav mi hoteli ohraniti.

Mislím, da je naša beseda dovolj glasna in jasna.

nje, dočim so mezde delavcev, plače uslužbencev in uradnikov izdatki za osebne potrebe. Potreba države po osebnih delih je zelo velika, kajti sem spadajo vsi državni uslužbenci, vojaštvo, uradništvo itd.

Pri izdatkih za stvarne potrebe se more brez dvoma štediti s tem, da se gradi stavbe solidno, pa ne razkošno, da se nabavi samo za izvrševanje nalog potreben material, da se oboroževanje omeji, kolikor to dopuščajo mednarodni odnosi in varnost države, vendar pa štednja tu ne sme iti tako daleč, da bi trpela služba ali vzgoja ali celo varnost države. Treba je torej natančno preudariti, kaj je neobhodno potrebno in kaj se za silo lahko pogreša brez škode za vse naloge, ki jih ima država.

Tudi pri izdatkih za osebno službovanje in opravljanje del se dá štediti na ta način, da se število uslužbencev zniža na minimum, vendar tako, da ostali uslužbenci med delovnim časom lahko svoje delo izvrše. Število uslužbencev se tedaj ne sme pod nobenim pogojem znižati pod ono število, ki je neobhodno potrebno, da delo ne zastaja.

Samo nekaj primerov! Pri preobloženosti sodišč z delom ljudje ne pridejo do pravomočne razsodbe kar po več let, ali pa trpi sodstvo samo, ker se površno postopa. Med dolgotrajno pravdo je tožnik često že izgubil interes na zahtevku, n. pr. izpolnitev pogodbe, ker je med tem kupna cena porasla ali padla. Tudi se često zgodi, da med dolgotrajno pravdo ena ali druga stranka svojo imovino odtuji, obremeni itd. in doseže tožnik samo papirnat zmag, sodbo si pa lahko vtakne za klobuk.

Isto velja za politično upravo. Nava-jam samo slučaj, ki se je zgodil pred vojno nekje pri nas. A. je zahteval od sosedu B., da odstrani obilni sneg raz streho svoje hiše, ker je ogrožal njegovo nižje ležečo hišo, na katero bi utegnil zdrkniti. O sv. Jakobu je izšel odlok, da ima B. tekom 24 ur odstraniti sneg raz streho svoje hiše, ker bo sicer glavarstvo to storilo ob njegovih stroških. Mislim sicer, da v tem slučaju zamude ni povzročilo pomanjkanje uradništva, marveč njegova zanikrnost. V tem slučaju bi bila celo redukcija na mestu, ker uradništva vlada ne plačuje za to, da dela na stroške državljanov slabe dovtipa. Lahko bi se pa kaj takega zgodilo

pri nezadostnem številu uradništva. To bi bila pa brez dvoma krivda vodstva uprave.

Tudi prosvetna uprava bi ne smela svoje štednje tako pretiravati, da bi iz tega nastala škoda pri vzgoji mladine. Opažam, da se vrši na nekaterih šolah poduk enega dela učencev samo popoldne. Ne vem sicer, ali je temu vzrok pomanjkanje učnih prostorov ali učnih moči, vsekakor je pa štednja v tem pogledu kvarna, ker mladina popoldne ni več tako sposobna in sprejemljiva za poduk kakor popoldne.

Štednja je pa tudi možna pri plačah uradništva in uslužbencev sploh. Tu je treba biti pri štednji posebno previden. Uslužbencem se ne sme plač nikdar znižati pod oni minimum, ki ravno še zadostuje, da more s svojimi dohodki vzdrževati sebe in rodbino. Nevarnost pretiranega znižanja plač obstoji v tem, da zgubi uslužbenec veselje do dela in da stori samo toliko, kolikor je prav neobhodno potrebno; da si skuša najti novih virov dohodkov, da tako zanemarja službo, ali pa se pusti celo od strank plačevati za svoje uradne posle in v tem, da si skuša žena uslužbenca, ki večinoma prva občuti vso težo znižanja dohodkov na lastnih ramenih, ta manko nadoknaditi s tem, da si poišče sama zaslužek. S tem se jo pa često vrže na stranpota, vselej pa se jo odtegne njenemu naravnemu poklicu, da vodi možu gospodinjstvo in da mu vzgaja otroke. Posledica tega pa je, da tlači žena s svojo nižjo ponudbo plače uslužbencem, da trpi rodbina — temelj države — da se krha rodbinsko življenje, da se zanemarljivo vzgoja otrok in da vsled tega kriminaliteta strahotno raste.

Če pa uvede država štednjo v svojih obratih, podjetjih, uradih itd. s tem, da zniža mezde in plače, je to kaj vabljiv vzgled za privatne delodajalce, ki kaj radi posnemajo. Naravnost prisiljeni so ga pa posnemati tam, kjer v njih panogi nastopa država kot konkurent, ker sicer ne morejo več izhajati. Nadaljna posledica takega postopanja pa je ta, da je naval delavstva na druga podjetja z boljšimi mezdami tem večji. Tu se pa pokaže Marksov železni zakon o mezdah v vsej svoji krutosti. Večja ponudba delovnih moči zniža mezde.

Čim sta pa delavec in uradnik zašla v tak obupen položaj, je pa naravno, da občutijo posledice vsi oni, kojih odjemalci so bili. Predvsem ne morejo dobiti obrtniki in trgovci od njih plačila svojih terjatev. Nihče jim tudi več ne kreditira, sprti pa tudi ne morejo plačevati. Radi tega propadajo šibkejši trgovci in obrtniki, močnejšim pa se začne obrat zmanjševati in tudi njih davčna moč pada. Da trpi pri tem tudi kmet, je ob sebi umevno, kajti čim se je poslabšal položaj njegovih odjemalcev, ostane več blaga neprodanega in to pritiska zopet na cene poljskim pridelkom.

Iz navedenega sledi, da se ne more nobenega stanu udariti, ne da bi bili s tem prizadeti tudi ostali stanovi, kajti vsi stanovi so v državi med seboj tako tesno povezani v gospodarstvu, da čutijo vsak udarec po enem stanu v enaki meri tudi vsi ostali stanovi. Ta povezanost med stanovi je taka, kakor med posameznimi molekuli na površini vode. Če vržeš kamen v vodo, se poruši ravnovesje postopoma po vsej površini, ki zavalovi daleč na okrog, tudi čisto ob bregu, v skritih kotičkih.

Zaenkrat je morda samo nekaj srečnih izjem, ki še niso prizadete od posledic padca mezd in plač, pridejo pa v do glednem času sigurno na vrsto, ker tvorijo z ostalimi gospodarsko skupnost, nerazdružljivo enoto.

Ker pa izvršuje denar, ki cirkulira po državi, v gospodarstvu istotako važno funkcijo, kakor kri v človeškem telesu, ne gre tega denarja jemati preko gotove meje iz prometa. Kakor trpi človeško telo ter hira, če se mu odvzame preveč krvi, tako trpi narodno gospodarstvo, če se mu odtegne prometno sredstvo — denar. S tem pa, da znižamo plače našim delojemalcem pod gotovo mejo, pod eksistenčni minimum, smo odtegnili prometu znaten del denarja, tistega denarja, ki ne bi šel v nogavice, ampak iz roke v roko in bi vsak dinar izvršil svojo funkcijo morda v letu tisočkrat. Z znižanjem plač nismo prikrajšali samo delojemalca, ampak posredno tudi njegovega upnika in dobavitelja ter končno tudi proizvajalca, zmanjšali smo pa s tem tudi davčno moč direktno prizade-

tega in vseh ostalih indirektno prizadetih: kmetov, trgovcev, obrtnikov in industrialcev. Trpi državna blagajna, za katero je treba iskati novih virov dohodkov.

Pri takem postopanju pa odpade vsako leto znatno število plačila zmožnih davkoplačevalcev, dočim so pa več ali manj vsi ostali finančno oslabiljeni. Treba je ponovnega zvišanja davkov itd., dokler pridemo na mrtvo točko, dokler izkrvavimo.

Postopanje, kakršno sem v tem članku opisal, pomeni naravnost demontiranje našega narodnega gospodarstva.

Kako pridemo na zeleno vejico?

Treba bi bilo predvsem največjim trpinom — delavcem nuditi priliko, da si z delom zaslužijo toliko, kolikor potrebujejo neobhodno za svoje in svoje rodbine preživljanje. Treba bi bilo torej izdati zakon o minimalnih mezdah, obvezen za vsa podjetja brez izjeme; nadalje zvišati plače vsem uslužbencem in uradnikom vsaj na toliko, da bodo mogli stanu primerno preživljati sebe in rodbino. Na ta način pomagamo tudi kmetu, da bo več prodal ter s tem rešimo svoje narodno gospodarstvo pred pretečim polomom.

Čuvajmo se pretirane štednje, kajti ta ne sme iti nikdar tako daleč, da bi moral prizadeti odtrgati sebi in rodbini naj-

Klasičen primer

Še so ljudje na svetu, ki mislijo, ali pa se vsaj delajo, kakor da mislijo, da se dá s strankarsko »demokracijo« in liberalnim kapitalizmom rešiti gospodarstva, socialna in moralna kriza. Mi sicer ne spadamo med te ljudi, povemo pa, kaj, da s tem še ne spadamo mogoče med ljudi, ki so za diktaturo, kajti ta je lahko samo prehodnega značaja, a nam je potrebna stalna ustanova za veliko organsko in načrtno politiko.

Taka ustanova ne more biti niti birokracija, ker nima potrebnih svojstev, niti širine razumevanja, ne morejo biti niti stranke, ker te po svoji naravi niso v stanju, da vodijo veliko politiko, temveč le malo, strankarsko in klikaško politiko, ne morejo biti niti možganski trusti, ker je ljudem težko dopovedati, da bi bil uprav možganski trust najpametnejši. Taka ustanova je lahko samo vse ljudstvo po svojih trajnih predstavnikih — stanovih, s stalno, notranjo stanovsko demokracijo, namesto sedanje potvorenje »demokracije« vsaka štiri leta 12 ur na dan volitev.

Če torej danes pišemo o Rooseveltu, ne zagovarjamo njegov možganski trust, pač pa njegovo resno voljo pomagati celemu narodu iz stiske. Pišemo pa zato, ker bo Rooseveltov primer nekoč v zgodovini klasičen primer za vse tiste, ki so nekaj še mislili, da se vendarle dá rešiti kriza tudi s sedanjo »demokracijo« ter so pri tem kazali s prstom vprav na Roosevelta, češ, poglejte, ta pa z demokracijo rešuje krizo!

Roosevelt je dne 2. avg. 1933 v Severno ameriških državah uvedel pravo gospodarsko revolucijo z načrtnim gospodarstvom. Pa ne mogoče, kakor se včasih sliši, kar mimo ustave. Kakor imajo namreč vse evropske ustave vrtica za izredna pooblastila, tako ima tudi ameriška ustava določbo za predsednika Združenih držav severo-ameriških, da lahko dobi izredna pooblastila, če je to v interesu splošnega blagostanja (general welfare).

Te določbe se je Roosevelt tudi poslužil ter začel uvajati svoj gospodarski red (New Deal). Že takoj takrat ga je skušalo v kongresu ovirati neko opozicijsko žlobudralo z obstrukcijskim govorom brez konca, da ne bi mogel Roosevelt v ustavno predpisanem roku spraviti skozi kongres vse za njegov New Deal potrebne zakone. (Ne smemo namreč pozabiti, da nimajo pri »demokraciji« opozicijske stranke nobenega nujnejšega posla kakor ovirati vladnim strankam delo, ne oziraje se na njegovo koristnost ali nekoristnost za narod, ampak z edinim namenom, zasesti njih mesta pri koritu.) Vendar pa se je Rooseveltu posrečilo, da je predvsem z dvema skupkoma zakonov uvedel svoj novi gospodarski red. Z NRA (National Recovery Act) je sčasoma spravil tri milijone in pol brezposelnih h kruhu, uvedel do tedaj sploh tam čisto nepoznano socialno zakonodajstvo, določil najvišje cene in-

potrebnejše. Treba je namreč upoštevati, da začne zasebnik, če je primoran, štediti pri izdatkih za higijeno, zdravstvo, vzgojo, périilo in obleko in šele nazadnje pri hrani. Potem pa konec...

Brezuspešne izvršbe, devastacije, utajke, nakupi sumljivega blaga in podobni delikti, ki se strahotno množe, jasno in zgovorno pričajo, kam plovemo. Zaokrenimo, dokler je še čas!

Kdo pa naj pomaga? Parlament? Senat? Ni časa! Tam se bije boj za oblast in čim jo eden doseže, že deset drugih žaga vejo, na kateri ta sedi. To se ponavlja že ves povojni čas, gospodarski voziček se pa pogreza vedno globlje v blato.

Pri takem položaju je treba pustiti, da si oni načrtno uredijo medsebojne razmere, ki čutijo kvarne posledice na lastni koži in, ki so spoznali, da so vsi stanovni v državi med seboj tako tesno povezani, da se da rešiti vprašanje zboljšanja naših gospodarskih prilik samo sporazumno z vsemi. Stanovi sami morejo in morajo ustvariti nek modus vivendi s tem, da začno reševati najbednejše — delavce, ročne in umstvene — zasebne ter javne uslužbenke. To bi bil prvi korak. Ne sme se pa pri tem prezreti, da morajo pri tem sodelovati vsi stanovni razen enega — poklicnih politikov.

K. F.

Ali je torej državni svet ustanova kapitala, ali ustanova in sicer eminentna ustanova demokracije? Kdo je torej zmagal nad Rooseveltom? Kapital ali demokracija? Če pa sta si ta dva v krvnem sorodstvu, kdo je starejši in močnejši? In, če je kapital močnejši, ali bomo s slabjšo »demokracijo« kdaj ukrotili razbrzdane apetite močnejšega kapitala? Nikdar! Niti Roosevelt, niti kdo drugi, ki mu ni dorasel niti do kolen! S hudim čem se ne izganja Belecubaba, z »demokracijo« ne kapitala, ne Bate, niti Tate.

Normalen razvoj situacije

Naš tov. Ljotič je dne 3. novembra 1935 v »Otadžbini« napisal tele besede, ki veljajo vsak dan bolj:

Pet velikih dejstev danes »normalno razvija situacijo«.

Važno je, da jih naštejemo.

Važno je, da si jih naši bralci dobro zapomnijo.

Še bolj pa je važno, da si iz tega napravijo potrebne zaključke.

Prvo dejstvo so dejanske težke razmere: nerešena velika ljudska vprašanja in neprilike.

Drugo dejstvo je stanje, ki nas ne reši teh težkih razmer: ne rešuje velikih ljudskih vprašanj in neprilik.

Tretje dejstvo je Tretja internacionala, ki s svojimi celicami gleda, da izkoristi situacijo.

Četrto dejstvo je Združena opozicija, ki služi Tretji internacionali kot bacilozozec komunizma.

Peto dejstvo je stranka, ki oznanja in omogoča korenjščino. (Kerenjski je bil tisti — niti krep, niti voda, ki se je sčasoma postavil na čelo prvi revolucijski vladi v Rusiji, izigral generala Kornilova, pa jo je moral kmalu na to sam tudi popihati pred boljševiki iz Rusije. Op. ur.)

Pomnite državljani, ne ena sila, ne dve sili, ne tri, ne štiri, temveč ravno pet sil z združenimi močmi »razvija normalno situacijo«.

Dobro premislite, kar vam pišemo. Ne pišemo vam ničesar s skritimi črkami. Pred vašimi očmi pišemo s plamtečimi črkami te besede, da bi jih videli in razumeli.

Pet sil »razvija normalno situacijo«.

Kako jo razvija in kam vodi, vam bo jasno, kadar dobro spoznate tisto silo, v čiji prilog, — na koncu koncev, vse dela.

To se imenuje »normalna situacija«.

Bodite torej, državljani, potrpežljivi in mirno čakajte na ta razvoj. Imeli boste kaj, da dočakate.

Mi nismo za tak »normalen razvoj situacije«.

Če je to normalen razvoj, kamor teh pet sil vodi, potem smo mi, državljani, za nenormalen razvoj situacije.

Zato smo vam to tudi napisali.

Res, ne toliko, kolikor bi morali, toda vsaj toliko, kolikor smo mogli.

Pa ni niti potrebno, da se prav na vsak i postavi pika.

Pametni razumejo tudi brez tega.

Za druge pa sploh ne pišemo.

Nezakonski srebrniki

Pred leti je pisal naš znan in odličen pisatelj zgodbo o sepsi, ki se je trdovratno pojavljala v bolnici nekega provincialnega mesta v Rusiji. Vse odredbe, katere je pokrenil šef te bolnice, da prepreči zlo, niso imele nikakega uspeha. Nič ni pomagalo, sepsa je napadala, in žrtve so umirale. Končno pa je prišla stvar pred sodišče, kjer se je izkazalo, da je imela sepsa posredovalce, da je bila po sredi ljubezen, nevoščljivost in nepoštenje, in so radi tega umirale nedolžne žrtve. Kadar človek čita kaj takega, se zgrozi, vendar pa se potolaži, češ, to se ni zgodilo pri nas in mi takega zločinstva nismo zmožni.

V zadnjem času pa čitamo po časopisih zgodbo o nezakonskih srebrnikih, o njihovem rojstvu in rodovitnosti. Njihova rodovitnost je namreč taka, da človeka kar preseneča, po 24 jih je zagledalo luč sveta v eni sami minuti. Pri tej zgodbi se žal ne moremo oddahnuti, kakor smo se pri oni prvi, kajti zgodba o nezakonskih srebrnikih se ni godila v Rusiji, ne na Kitajskem, niti v Afriki, marveč pri nas v Jugoslaviji. Naša glavna prestolnica ima čast biti rojstni kraj tem ubogim nezakoncem.

Mi smo še mlada država, zato se tudi še ne moremo pohvaliti z raznimi rekordi, posebno ne v športni panogi; lahko pa imamo to zadoščenje, da smo v panogi, v katero spadajo nezakonski srebrniki, prekosili že ves svet in, da so predvsem nezakonski srebrniki še poseben rekorden podvig, kakršnega dosedaj svet še ni zabeležil. Lahko bi tudi rekli, da so ti nezakonski »vrlo svetski«, kakor je bila »vrlo svetska« tudi »Našička«, vendar, če te nezakonce dobro analiziramo, pridemo do zaključka, da so nezakonski srebrniki v primeri z vsem drugim vendarle pravi pravcati »šlager«, da se tako bratsko izrazimo.

Po nezakonskem rojstvu pride na vrsto vprašanje nezakonskega očetovstva. To bo v tej stvari verjetno ugotov-

ljeno, po odgovarjajočem š-u, naložena bo gotovo tudi alimentacija, katera pa ne bo tako občutna, da bi zabranila v bodoče vse take in enake nemoralne poudvige.

Ako seštejemo vse rekorde, ki so bili doseženi v tej panogi po našem zedinjenju, če prištejemo »Našice« ter druge pisane in nenapisane zgodbe, ter kronamo vse to z nezakonskimi srebrniki, nas postane strah in groza! Postane nas celo sram, da živimo...!

Nepoštenje triumfira, in ta triumf je vedno večji in hujši, nas pa je sram, in strah nas je, ker vidimo, da stojimo že na skrajnem robu propada, kamor bomo neizogibno zdrveli, ako ne bo pravočasno rešitve.

Franjo Francevič.

Dve resoluciji

Danes je že trava zrasla preko obeh, toda ena od njih je svoj čas dvignila toliko prahu, da je že začela dišati po politiki, medtem, ko je druga, — žal, — čudovito tiho odšla v pozabljenje.

Ne bi pisali o tem, — kajti obe sta danes spet srečno za gorami, — ko ne bi bila stvar načelno jako važna. Tako važna, da ji je posvečena prav posebna pažnja v naših programskih temeljnih načelih in smernicah.

Gre tu za beograjsko zdravniško resolucijo glede splava ter za tisti del resolucije na beograjski skupščini »Unije za varstvo otrok«, ki pravi, da se je treba v finančni politiki države čuvati pred odredbami, ki bi otežkočale roditeljstvo in ogrožale družino.

Prva je povzročila proteste po časopisih, govore za pravice nerojenih in še marsikaj, drugo pa je le na kratko, kot kronist, registriral dnevni tisk, in nič več!

Spet, kakor tako često v teh zmedenih časih, se je udrihalo po posledicah in ne po vzrokih. Odpravite vzroke, pa ne bo posledic, pravi naš program, v katerem piše:

Družina, kot naravna podlaga naroda mora biti tudi državna podlaga narodne skupnosti.

Neobhodno je potrebno, da je vsakemu članu narodne družine zajamčeno, da s poštenim delom vzdržuje sebe in rodbino. Rasno-biološka zaščita narodne življenjske sile in rodbine mora biti temelj državne, družabne in zasebne politike.

»Danes besni vojna povsod. Vojna vseh, proti vsem. Tudi v družini — v zakonu besni. Tudi tam vsak vprašuje samo po pravicah, nihče pa ne po dolžnostih«, ie dejal naš predsednik tov. Ljotić na svojem zadnjem predavanju v Beogradu, dne 16. februarja.

Žene sprašujejo po vitki liniji, ne po materinstvu, po kavarni, ne po kuhinji, z možmi vred pa po prijateljih in prijateljicah, ker so posebno možje na menjanje navajeni iz dolgih let samskega življenja. Doživljamo tragikomedije sodobnega materinstva z materami, ki predpostavljajo prostost družinskemu življenju iz ozirov osebnega ali gmotnega lagodia in sebičnih telesnih užitkov, ki iz istih vzrokov sploh odklanjajo materinstvo ali pa ga sprejemajo, ker ni sredstev za preventivna sredstva, splave in sanatorije za ženske »boleznice«.

Vse to je res. Toda tudi to so le posledice, ki jih je ustvaril individualizem, liberalni kapitalizem in njegova »demokracija«. Vseposvodom samo »jaz«, brez morale in ozira na skupnost!

V nesocijalnosti družabnega in gospodarskega reda je vsa nemoralna! Samo socijalni red lahko povrne moralno, z vsemi njenimi vrednotami, kakor so vera in družina!

Dajte možu možnosti, da si bo že v razmeroma zgodnjih svojih letih ustvaril svoj dom, da bo vzdrževal svojo družino človeku dostojno, pa bo manj splavov, prostitucije, ženske emancipacije, spolnih bolezni, pijancev, idiotov, ločitev — skratka, več morale v vsakem oziru.

Ne pa prav nasprotno, da mu jemljete še tisto bore malo, kar je imel za družino, otroku za mleko, sinčku za čevljičke ali knjigo. S tem se le podpira, včasih kar oficijelno nemoralna, konkubinacija in dr.

To je demagogija, poročete vi jaz-arji, sedaj v krizi tako govoriti! Kje pa vzeti denar za to? Tam, kjer ga vi do sedaj

niste jemali, čeprav ga je, vam odgovarjamo, ne pa tam, kjer ste ga vi do sedaj jemali, čeprav ga ni bilo dovolj niti za golo življenje! V tem, gospoda, je vprav vsa razlika med vami in »Zborom«!

Z metafizičnimi formulami se ne odpravljajo gornji problemi, pač pa bi vas morala metafizika navdahniti, da udarite po vzrokih, ne po posledicah! Samo tako boste odvrnili ljudi od materializma in individualizma k metafiziki. Zato pa bi se bilo treba odpovedati najprej liberalnemu kapitalizmu in od njega odvisni strankarski »demokraciji«. To pa pri vas še ne bo tako kmalu.

In, če končno pogledamo kriminalno statistiko ter vidimo, da so radi odpravljanja plodu kaznovane le delavke in kmetice, potem moramo priti do zaključka, da je praksa še zelo daleč od teorije, oziroma, da bo praksa in teorija eno šele takrat, ko bodo zmagale ideje »Zbora«, ki bo odpravil vzroke teh in vseh ostalih narodovih težav.

Zakaj nov list?

Čujte in strmite, ljudje božji: nov list prihaja! Smejete se in govorite: utapljam se v morju natiskanega papirja — pa zopet nov natiskan papir? Dobrohotnejši porečejo: Saj ni mogoče storiti ničesar, vse je zakleto! Naj vzame vrag vse skupaj, politike smo siti do grla, gnusi se nam vsa umazanost današnje dobe. Zaprli se bomo vase in mrko gledali — preslabi smo, da bi popravili ta nejunaski čas. Pustite prijatelji, škoda je vsakega truda in žrtev — zadeva je brezupna...

Mi pa odgovarjamo: čujte in strmite — in vendar prihaja nov list kot glasilo Jugoslovane, ljudskega gibanja »Zbor«, katero vodi naš predsednik in tovariš Dimitrije Ljotić. Zakaj smo pričeli izdajati ta list? Ker nas morje natiskanega papirja ne zadovoljuje, kajti ono ne predstavlja nikakega trdnega obrambnega zidu pred kaosom in anarhijo. Ker smo kakor vojaki, ki dobro vedo, da borba traja, da je vedno hujša in da padajo tovariši in bratje v vedno večjih trumah — vsak dan, vsako uro. Kako naj rečemo: Gremo domov, siti smo borbe, naj vse vzame vrag? Naša volja je, naša dolžnost je, ostati v bojni črti in to v prvi liniji, kjer je najnevarnejše, toda najsvetejše — dokler traja borba. Kako naj molčimo, ko se sama odpirajo usta, iz katerih vre glas, kot glas krvi: Junaki — v »Zbor«!

Nadaljujemo svoje delo neizprosno, neutrudljivo. Prav nič nas ne motijo sence preteklosti. Prav nič nas ne moti tisto, za mnoge tako smešno malo števil glasov, katere je dobil »Zbor« pri slavni volitvah 5. maja. Zanj naj se sramujejo drugi — nam se ni treba. Nad 23.000 junakov je glasovalo za nas v najtežjih razmerah — in to ni karsibodi!

Nadaljujemo svoje delo, ker ne moremo drugače. Preveč glasno nam bijejo na uho usodni koraki časa, ki prihaja neizprosno. Preveč jasno vidimo, da je treba z enostavno, toda pošteno logiko pogledati realnim dejstvom v oči in poiskati izhod za vsako ceno.

Vsi skupaj (petnajst milijonov nas je) smo zašli v strupeno, močvirno džunglo. Vsi vemo, da je na koncu te mračne goščave plodna, od Boga blagoslovljena zemlja, kjer bi bilo dovolj sladkega kruha za vsakogar od nas. Tudi vemo, da je nujno potrebno iskati in tudi najti

Vsem, ki so prejeli naš list!

Poslali smo naš list našim soborcem, prijateljem in tistim, za katere upamo, da niso ravnodušni nad usodo našega narodnega gospodarstva in s tem gmotno in moralno vsega delovnega ljudstva.

Naše gibanje je gibanje vseh delovnih slojev, brez političnih in denarnih mogotcev, brez njihovih subvencij, prispevkov in nagrad, pa tudi brez agitatorjev z brezplačnimi voznimi listki prvega razreda, avtomobili i. t. d. Naše gibanje je odvisno le od lastnih moči, zavednosti in požrtvovalnosti svojih borcev.

Ker hočemo, da naše gibanje prodre v najširše plasti narodove širom cele Slovenije, ne utegnemo pa to storiti, vsaj v doglednem času ne, povsod z živo besedo, zato smo tem bolj navezani na pisano besedo, katera lahko pride med ljudstvo, tudi takrat in tja, kadar in kamor mi ne bi mogli, da pridemo.

Zato vabimo vse uvodoma omenjene, da se naroče na naš, — na svoj list, premožnejše pa, da prispevajo v naš tiskovni sklad, če že ne morejo, da postanejo z mesečnim prispevkom od Din 100.— člani konzorcija lista »Zbor«. Vsakega, kateremu smo poslali list, prosimo, da najde vsaj med svojimi prijatelji naročnika, če sam ne zmore naročnine. Brez dela in žrtev, tovariši, ni zmage! Naj vas vsaj več skupaj zloži četrtletno po Din 6.—, pa boste imeli vi list, nas pa boste podprli s tem v borbi za vas, za nas vse.

Pa še nekaj! Mi nismo stopili pred ljudstvo z našim časopisom prej, čeprav bi bili to lahko storili, dokler nismo listu zagotovili redno izhajanje. Torej list bo izhajal redno vsakih štirinajst dni!!

Uprava časopisa »Zbor«, Ljubljana.

izhod iz teh mrakov, kjer prežijo kače in zveri in vsakem koraku — da se mu-di, ker je sila prevelika! Med nami pa vstajajo »voditelji« naroda, ki se pripravajo za prvenstvo, se kujajo, ali pa se bijejo med seboj — kdo bo vodil. Ni pa nikogar, ki bi se vprašal, kam in kako bo vodil svoje ljudstvo...

Mi vidimo nepredorno džunglo in vemo za tisto jasno solučno zemljo. Ne bomo se pripravili med seboj — iskali bomo pravo pot in jo utrjevali korak za korakom, dokler ne stopi noga slehernega človeka našega rodu na varna solučna tla zemlje odrešenja. Sredi obupa bomo klicali neumorno, žrtvovali bomo materialno in moralno vse, kar imamo — samo, da pridemo iz džungle!

In pa čujte in strmite: ne bomo iskali plačila za svoj trud! Ne bomo nikomur izvabljali ne glasov, ne denarja, ne bomo nikogar prosili ali ga prisilili, da bi nam nastavljal svoj izmučeni hrbet, da bi plezali po njem do mastnih položajev. Delali bomo — ko bomo dodelali, bomo skupno z vsemi delili blagostanje, ki mora priti. Saj so naše zemlje Jugoslavije sama živa polna nedra, ki bruhajo z železno doslednostjo na dan sočne plodove za nas vse brez razlike — neprestano, leto za letom — pa najsi znamo upravljati in pravično deliti njene darove, ali pa jih pristransko razsipamo v roke nevrednim domačim in tujim izkoriščevalcem naše lastnine.

Nam ni za šale in za politični cirkus. Naša volja je globoko resna. Spletkarjenju, pokvarjenosti »voditeljev« ljudstva bomo zoperstavili pošteno misel, ki bo obsegala vso državo, ne samo lokalnih interesov in posameznih pokrajin. Vsako stvar bomo imenovali s pravim imenom brez pardona in kompromisov. Hočemo biti najboljši Slovenci, pa tudi najboljši Jugoslovani. To ni paradoks, tako mora biti in tako je prav. Upirali se bomo vsaki hegemoniji ali nadvladi — priznali bomo samo hegemonijo resničnega in ne-sebičnega dela za vse državljane brez privilegijev. Zahtevali bomo centraliziranje samo za neobhodno centralizacijo potrebne stvari. Zahtevali bomo, da naj vlada dejanska in resnična oblast, ki bo zavirala temne sile, ki silijo državo v gospodarsko anarhijo, da pa bo vsaka oblast tesno povezana z dejansko odgovornostjo, ki ne bo le na papirju. Zlorabi vere v politične svrhe bomo zoperstavili

resnično spoštovanje nepolitičnega verstva po geslu »brat je mio, koje vere bio«, zlorabi patriotizma bomo zoperstavili zahtevo po enakopravnosti in resničnem jugoslovanskem edinstvu, ki ne sme biti predmet neskončnih debat iz ust nevrednih ob hinavskem zavijanju oči. Korupciji bomo zoperstavili poštenost; bede in nezaposlenosti ne bomo tolažili s komunističnimi gesli, ne z demoralizujočimi podporami in s praznimi obljubami, ki se nikdar ne uresničujejo, — pa tudi ne z nasiljem — marveč z zahtevo po organsko izvedenih reformah, ki bodo omogočile velikopotezno socijalno akcijo načrtnih javnih del brez tatvine državnega denarja in pristopitev k organskemu reševanju vseh vprašanj naenkrat brez priljubljene taktike pokladanja slepilnih obličev.

Borili se bomo proti vsemu negativizmu današnje družbe in sistemov. Nočemo diktature, ne z desnice, ne z leve. Nočemo ne fašizma, ne komunizma — pa tudi tisti tako priljubljeni laži-demokraciji hočemo strgati lažljivo krinko z obraza. Hočemo diktaturo zdrave in jasne človeške pameti, čvrste volje, čistega srca in resničnega domoljubja!

Če imenujete to, da imamo trdno in pozitivno voljo za zadovoljitev in skrb za najbednejše, najbolj izžemane sloje ljudstva z dejanskim priznanjem njihove svete pravice do dela in kruha, ne da bi dovolili pri tem rušilnega besa napram družbi in državi — če imenujete to pot v levo, dobro — gremo v levo. Umirajočemu liberalno-kapitalističnemu gospodarstvu in svobodnemu izžemanju mas bomo zoperstavili stanovsko načrtno gospodarstvo, ki bo prineslo pogin poklicnim politikom.

Kako bomo to dosegli: »Zbor« je edini, ki ima v današnjem kaosu globok in za vse poštene državljane sprejemljiv in koristen program, »Temeljna načela« in »Smernice«. On edini ima jasne pojme o potrebi dalekosežnih reform, ki bodo rezale v meso tistim, ki so resnično krivi za današnje stanje (v kolikor vzrok ni splošna gospod. kriza sveta) in ki sedijo mogočno na spretno in »legalno« nagrabljenih milijonih. Tem reformam pa je treba tudi poguma za njih dejansko oživotvorjenje v korist splošnosti, pa če je podtalnim temnim silam to prav ali ne.

»Zbor« je edini, ki je izdelal načrt, ki po človeški možnosti obsega vse, kar je potrebno za izhod iz teže depresije in ki se zaveda, da brez reda, poštenosti, stanovskega načrtnega gospodarstva in spoštovanja dostojanstva človeka in metafizičnih plemenitih dognanj propade tako posameznik kot najmanjša kmetija, pa tudi država. »Zbor« je edini, ki se ni umazal z barantanjem in političnimi kupčijami, »Zbora« niste videli in ga ne boste na tistem sijajnem političnem toboganu, ko eni lezejo po nerodnih stopnicah navzgor, ko pa pridejo na vrh svoje slave, pa neusmiljeno zdrčijo v globočino pozabljenja.

Rekli boste: to so besede, Tisočkrat so nam jih govorili, pa smo se kruto razočarali. Mi odgovarjamo: to niso besede, to je plat zvona! Od nas vseh je odvisno, da to ne bodo le besede. Pristopite, sodelujte, pišite in pazite skupno z nami, da bodo iz besed čimprej postala dejanja, odrešilna in neobhodna ob zadnji uri, ki bije.

Naj vas ne moti, da za nas ni analogije. Saj tudi za današnje težave ni analogije v preteklosti. Zato smo nekako tuji. Imenujte nas, kakor hočete, če že moramo imeti ime. Nikogar ne bomo silili v umazano politiko — saj jo sami pobijamo kot hidro, ki nam je nagrizla že skoro korenine. Kličemo v »Zbor« vse poštene ljudi, ki hočejo pomagati svojem ljudstvu slavne, a teže preteklosti in ki ne iščejo plačila za to.

Zato: poštenjaki v »Zbor«! Mi vemo, da imamo prav. Zakaj? Zato — ker ne mislimo na dobrobit posameznikov, klik, ene stranke — temveč na vse enako! V tem je naša utemeljenost, naša moč in garancija za končno zmago naših načel.

V to pa nam Bog pomagaj!

Poštenjaki v »Zbor«!

Naš tisk

Otađbina, Beograd, Njeguševa 1 (v cirilici).

Budjenje, Petrograd, Save Tekelije 9 (v cirilici).

Zbor, Sušak, Franje Račkog 22 (v latinici).

Zbor, Ljubljana, Novi trg 4-II. (v slovensčini).

Naš program

Temeljna načela

Srbi, Hrvati in Slovenci tvorijo jugoslovansko narodno, družabno in duhovno skupnost, katero veže krvna sorodnost in zavest iste usode. Jugoslovanskemu narodu kot celoti so podrejene vse koristi.

Vere, ki so vezane na dušo naroda in izražajo njegov svetovni nazor in zaupanje v Boga, so bistvene duhovne vrednote.

Samosvojo jugoslovansko kulturo v duhu svojih izročil in na temeljih človečnosti gradi jugoslovanski narod s svobodnim ustvarjanjem. Zaščitnik tega ustvarjalnega stremljenja je jugoslovanska država.

Posebni (individualni) duhovni vrednotam (jezik, običaji itd.), ki jih posamezni deli na-

roda vnašajo v skupnost, se mora omogočiti neovirani razvoj.

Jugoslovanska narodna skupnost mora imeti v družabnem oziru svoj posebni sestav, ki odgovarja njenemu duhu in njenim potrebam.

Dom (družina) kot naravna podlaga naroda mora biti tudi družabna podlaga narodne skupnosti.

Vas bo merilo jugoslovanske družabne politike. Delo mora biti dolžnost in pravica vsakega posameznika; družabna koristnost dela odloča o vrednosti in vlogi v skupnosti.

Zasebna lastnina in kapital se morata podrediti koristim celote.

Proste posameznikove ali združene pobude (inicijative) so glavni nosilci družabne delavnosti, katere zastopniki naj bodo stanovi.

Država izključuje podreditev enega stanu drugemu.

Jugoslovansko gospodarstvo je celota, katere odnosi so v medsebojni odvisnosti; njegov temelj je poljedelstvo.

O odnošjih in razvoju celotnega gospodarstva odloča gospodarski načrt, ki naj ga postavijo gospodarske skupine s sodelovanjem države.

Kraljevina Jugoslavija je zgodovinsko-politična nujnost in samo ona omogoča obstoj in svobodni razvoj jugoslovanskega naroda.

Samo v tistih funkcijah, ki se nanašajo na življenje naroda kot celote, naj bo državna oblast osredotočena, v ostalih se mora izražati v samoupravi.

Vsaka oblast v državi mora biti popolna in stvarna. Prav taka mora biti tudi njena odgovornost. Samo Kralj je nedotakljiv.

Ljudstvo se bo udeleževalo zakonodaje in vršilo nadzorstvo nad državno upravo potom državnega zastopstva (predstavnštva), ki mora biti izraz stanovske ureditve in političnega umevanja.

(Smernice objavimo prihodnjič.)

ORGANIZACIJA »ZBOR«

Dobrega pol leta je že od tega, ko so se 14. julija 1935 zbrali iz vse države v Beogradu prvoboritelji »Zbora«, katere so združevala že 4. decembra 1934 sprejeta skupna programska temeljna načela in smernice ter skupna borba 5. maja 1935. Iz Slovenije je bil na konferenci tov. Ture Šturm in predstavnik »Zborovske« mladine tov. Vinko Outrata. Na tej konferenci so bila sprejeta pravila, katera sta podpisala iz Slovenije, poleg obeh zgoraj imenovanih še tovariša dr. Kandare Fran in ing. Čop Vinko. Tu je bil izvoljen za predsednika »Zbora« tov. Dimitrij Ljotić, za podpredsednika pa dr. Juraj Korenić, zdravnik iz Zagreba.

Septembra so bila nato pravila vložena, toda 30. istega meseca zavrnjena. Oktobra so bila ponovno vložena ter 8. novembra 1935 končno vendarle, po mnogih težavah, odobrena.

Po Sloveniji so se vršila nato informativna predavanja, kakor n. pr. v Trbovljah, Zagorju, Kranju i. t. d.

Končno, dne 20. januarja 1936, so bili odrejeni v začasni banovinski odbor vsi štirje zgoraj imenovani podpisniki pravil iz Slovenije, za starešino Ljubljanskega organizacijskega področja, pa je bil imenovan tov. Ture Šturm.

V Ljubljansko področje spadajo tile srez: Radovljica, Kranj, Ljubljana, Ljubljana okolica, Logatec, Kamnik, Litija, Laško, Brežice, Krško, Novo mesto, Kočevje, Črnomelj in Metlika, do imenovanja starešine Mariborskega organizacijskega področja pa po naznanilu glavnega tajništva »Zbora« z dne 8. t. m. tudi ostali srez Dravske banovine.

Od 20. januarja dalje se je torej začela organizacija »Zbora« tudi v Dravski banovini. Najprej je bil dne 30. januarja sestanek za organizacijo »Zbora« Ljubljana mesto, ki je prav dobro uspel. Takoj na tem sestanku se je prijavilo že toliko članov, da smo Ljubljano lahko razdelili na šest pododborov, poleg sedmega mladinskega.

Dne 16. februarja je bila zopet konferenca v Beogradu za podrobno izdelavo programa na podlagi dosedanjih osnovnih načel in smernic. Konferenca je prekosila vsa pričakovanja, saj se je udeležilo dvakrat več tovarišev, kakor pa se je predvidevalo. Vsi udeleženci so odšli iz Beograda z zavestjo, da je led že prebit in da je ni sile, ki bi zastavila pošopkupni vzvišeni misli za rešitev vseh delovnih slojev iz sedanje stiske.

Dne 23. februarja je bila konferenca vseh naših prijateljev iz cele Slovenije v Ljubljani, ki nas je prepričala, da seme ni padlo na nerodovitna tla, da je še mož, ki znajo misliti s svojo glavo. Pa, da tudi niso bile zastavljene, ki so jih mnogi smatrali za — dežnike, pod katerimi se je pač po tem zbiralo vse mogoče, da vedri in izpod katerih je zbežalo vse tako, kakor hitro je mislilo, da dežja več ne bo, pa da je celo že sonček posijal vsaj za nekatere od takih osebno. Mnogi od teh so se že kmalu nato spet zatekli pod nov dežnik, pod katerim se trenutno zbira še bolj pisana družba, ki se bo v odločilnem trenutku prav tako razbežala na vse strani. Naša zastava pa je samo nehala biti dežnik. Pod njo so ostali maloštevilni, toda v borbi preizkušeni trdni možje, katerim je nebo oblačno in temno vse dotlej, dokler je še lačnih in bosih med nami, katerim je

jasno in vedro le splošno ljudsko blagostanje, ne pa sveti »Jaz«, ali katerekoli tri črke brez samoglasnika ali kak nov pisan dežnik z vsemi mavričnimi barvami.

Povsod po naši državi prodira »Zbor« brez šuma in hrupa. 19 področij že šteje: Ljubljana, Zagreb, Sušak, Brod, Jasenovac, Šibenik, Osijek, Vukovar, Split, Apatin, Petrovgrad, Foča, Užice, Požarevac, Kragujevac, Kruševac, Niš, Pirot in Kosovska Mitrovica.

V 31 srezih iz vseh teh 19 področij so že bili ustanovni občni zbori, aprila stopi tudi več srezov Ljubljanskega področja v ta bratski krog. Severna meja tekmuje z Jadranom, pa tudi sredina ne zaostaja, kajti svoj ustanovni občni zbor so že imeli med drugimi tudi Zagreb, Kostajnica, Gradiška, Brod, Vršac, Mladenovac itd.

Molči mogočen dnevni tisk. Ljudje preteklosti polnijo njene stolpce. Pred valom bodočnosti zapirajo njegovi gospodarji oči. Nočejo ga videti, ker vedo, da jih bo val odnesel, zbrisal. Zato ta tisk molči in kakor po dogovoru goljufa ljudstvo. Toda ljudstvo se budi, znebiti se hoče verig preteklosti. In znebiti se jih bo. Zbor prodira — čeprav dnevni tisk molči. Mogoče pa vprav zato... Kajti zapisano je: Zatorej opustite laž, ne zamolčite resnice, temveč jo govorite vsak s svojim bližnjim, ker smo udje med seboj (Mat. 13, 33).

Govor tov. Outrate na konferenci prvoboriteljev »Zbora« iz cele Slovenije v Ljubljani, dne 23. februarja t. l.

Poleg drugih govornikov je na tej konferenci pozdravil tovariše iz dežele tudi zastopnik zborovske omladine v začasnem banovinskem odboru »Zbora« tov. Vinko Outrata, s sledečimi besedami:

Tovariši z dežele, ki ste danes na klic Zbora prihiteli v Ljubljano in dokumentirali na ta način svojo pripravljenost, prepričanost in vero v naše gibanje, boste pozdravljeni tudi v imenu mladine. Ona vam je pa dolžna tudi toplo zahvalo, kajti s tem, da se kljub težkim razmeram niste strašili ne stroškov ne izgube časa, niti se raje udali udobnosti zasluženega nedeljskega počitka, ste izpričali požrtvovalnost in vdanost ideji, od katere baš mladina največ pričakuje. To daje mladini upanje, da ste pripravljene tudi v bodoče brez oklevanja žrtvovati vse svoje sile borbi za lepšo bodočnost našega naroda.

Zato pa tovariši, bom danes, ko poživljamo prekinjeno delo, spregovoril par besed tudi o mladinskem vprašanju, kateremu moramo takoj v začetku posvetiti vso pažnjo in skrb. Če se ozremo na levo bodisi na desno, pogledamo pomlad tega ali onega stanu, povsod ista žalostna slika. Povsod vidimo mlade ljudi brez nad, brez veselja. Kako se naj pa tudi veseli in česa? Kako naj bo vesel kmečki fant? Česa se naj veseli? Ali mogoče trenutka, ko mu bo oče izročil domačijo. Prav gotovo bi se radoval, če mu ne bi bilo treba gledati, kako očetovo gospodarstvo vedno bolj in bolj propada, kako ginevajo dohodki posestva, kako se potaplja v dolgovi. Tako pa lahko pri-

čakuje, da bo to, kar bo sprejel iz očetovih rok, bolj breme, ki ga bo vse življenje težilo, namesto, da bi mu bilo v pomoč na poti skozi življenje. Poguma mu ne more dati niti zavest lastne sile in delavoljnosti, ker je že zdavnaj spoznal, da več ne zadostujejo samo močne in pridne roke poleg naklonjenosti sonca in oblakov za jesensko žetev. Zaveda se, da bo tudi njega ovirala ista sila kot očeta. Tudi njegovim pridelkom bo kapital diktiral cene, tudi njega bo nekoč, ko bo omagal, kapital pognal na boben.

Kako naj bodo potem veseli kmečki fantje, ko nikogar ni, da bi jim branil njihovo last pred nenasitno grabežljivostjo.

Ali pa so izgledi obrtniške mladine kaj bolj rožnati? Prav gotovo ne. Splošna gospodarska stiska konkurenca velike industrije sta pospešili propad obrtniškega stanu. In če je že ta propad nujna posledica razvoja, pa nikakor ni prav, da mora zle posledice občutiti toliko mladih ljudi, ki so šli učiti se rokodelstva v veri, da si bodo lahko na ta način pošteno služili svoj vsakdanji kruh. Danes pa jih sredujemo na cesti pahnjene iz človeške družbe, ponižane na beračenje, obsojene na telesno in duševno propadanje. Pač lepa mladost, ko moraš dan za dnem potlačiti človeško dostojanstvo in prositi, namesto da bi mogel prislužiti si kruh. Kdo vidi v duše teh mladih ljudi, -kdo vidi njih obup? Nihče od onih, ki bi jim lahko pomagali, pa tega nočejo storiti.

Pa tudi izšolani mladini ni danes nič boljše. Pojavi kakor številna brezposelnost, slabo plačano delo iz poniževalnih bednostnih fondov tudi tej mladini grenijo življenje, obenem pa vzbujajo gnev nad vsem obstoječim.

Usodi propadanja se v resnici ni posrečilo ubežati nikomur.

In vendar bi do takih rezultatov ne smelo priti v naši narodni državi. ki je pač nastala iz volje po vzajemni pomoči, po vzajemnem delu, ki naj bi garantiralo vsem Jugoslovonom gospodarski in kulturni razmah za sedanost in bodočnost. Toda nesreča je bila, da je padla naša država v roke političnih strank, zapadla korupciji klik, prišla pod vpliv domačega nenarodnega in tujega protinarodnega kapitala. V takih razmerah, ko je vsak gledal le nase in na svojo korist, je popolnoma razumljivo, da ni nihče vodil računa o bodočnosti naroda, o narodovem naraščanju, ampak so mladino prepuščali samo sebi v teh težkih časih, ko preže nanjo vsak trenutek tisočere nevarnosti.

Vedeli smo, da pot, po kateri nas tira življenje, vodi v pogubo, saj nam pravi to razum, čuti nas nato opozarjajo, pa vendar mladina sama tega ni mogla preprečiti, ker se njena beseda ni nikoli upoštevala in se še ne upošteva na merodajnih mestih. Ni se mogla mladina nasloniti na to ali ono stranko, kajti vse so vodile le trenutno in oportunistično politiko v korist svojega položaja. Vedno je bilo sicer mnogo takih, ki so imeli skrb za mladino vedno na ustih, da bi jo privabili, a so ji le vztrajno rušili existenco in vero v mladostne ideale.

V našem gibanju pa, ki je obsodilo liberalno demokracijo, katere največja žrtev je naša mladina, pa mora zavladati nov duh, novo pojmovanje politike, to je duh vzajemnosti in medsebojne pomoči!

Zato, tovariši sem danes, ko so zbrani stebri našega gibanja iz vse Slovenije,

smatral za svojo dolžnost kot zastopnik mladine v začasnem banovinskem odboru, da vas v njenem imenu pozdravim, se vam zahvalim za požrtvovalnost in da vam položim na srce skrb za mladino. Prepričan sem da bomo pridobili med mladino najboljše, najzvestejše in naj-najbolj prepričane borce, ki se bodo dobro zavedali, kaj branijo in za kaj se borijo.

NAŠIM PRIJATELJEM.

Opozarjamo vse naše prijatelje, da ne more biti nihče član »Zbora«, dokler ni izpolnil prijavnice za sprejem v »Zbor« in ni obveščen, da je kot tak tudi sprejet. Članstvo katerekoli druge bivše organizacije samo po sebi še nikogar ne opravičuje, da bi se tisti že štel tudi za člana »Zbora«, ker »Zbor« ne pozna nobenega kolektivnega članstva.

Starešinstvo Ljubljanskega organizacijskega področja.

PREDAVANJE »ZBORA«.

Dne 28. t. m. ob 19.30 uri priredi poverjenišvo »Zbora« pododborja Ljubljana—Šiška v prostorih gostilne Keršič na Celovski cesti programatično predavanje. Predava član tega poverjenišva tovariš Ivan Marjek ter starešina Ljubljanskega organizacijskega področja tov. Ture Šturm.

SEJA KONZORCIJA ZBORA.

Dne 30. t. m. ob 20. uri je v prostorih »Zbora«, Novi trg št. 4-II seja konzorcija časopisa »Zbor«. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala. Radi važnosti je seja obvezna za vse člane konzorcija! Pridite točno!

Konzorcij lista »Zbor«.

SEJA ZAČASNEGA SRESKEGA ODBORA

Ljubljana mesto.

Dne 1. aprila ob 20. uri je v prostorih »Zbora«, Novi trg št. 4-II. seja začasnega sreskega odbora, ki ga sestavljajo poverjenišva pododborov Ljubljana mesto. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala. Radi važnosti je seja obvezna. Pridite točno!

DISKUSIJSKI VEČER.

Dne 3. aprila ob 20. uri bo v prostorih »Zbora«, Novi trg št. 4-II. prvi diskusijski večer »Zbora«, na katerega se vabijo vsi člani.

ZNAKI, PRAVILA, PROGRAM.

V prostorih »Zbora« se dobe znaki »Zbora« po ceni Din 5.— komad, pravila in program pa po ceni Din 1.— izvod. Pravila in program so za enkrat na razpolago samo poverjenikom posameznih organizacij, ker je število obojega že zelo omejeno.

TOVARIŠE IZ DEŽELE

naprošamo, da nas vsaj štirinajst dni pred dnevom, ko nameravajo sklicati sestanek za predavanje, na katero bi prišel predavatelj iz Ljubljane, obveste pismeno o tem, da bi lahko pravočasno sporočili, če je tistega dne kak predavatelj na razpolago, ter da lahko sestavimo načrt za vsa ta predavanja. Poleg tega jih prosimo, da po možnosti take sestanke sklicujejo za ves srez.